

بھونڈی بھونڈی تھی

zumi. 95

رُحمت عباس

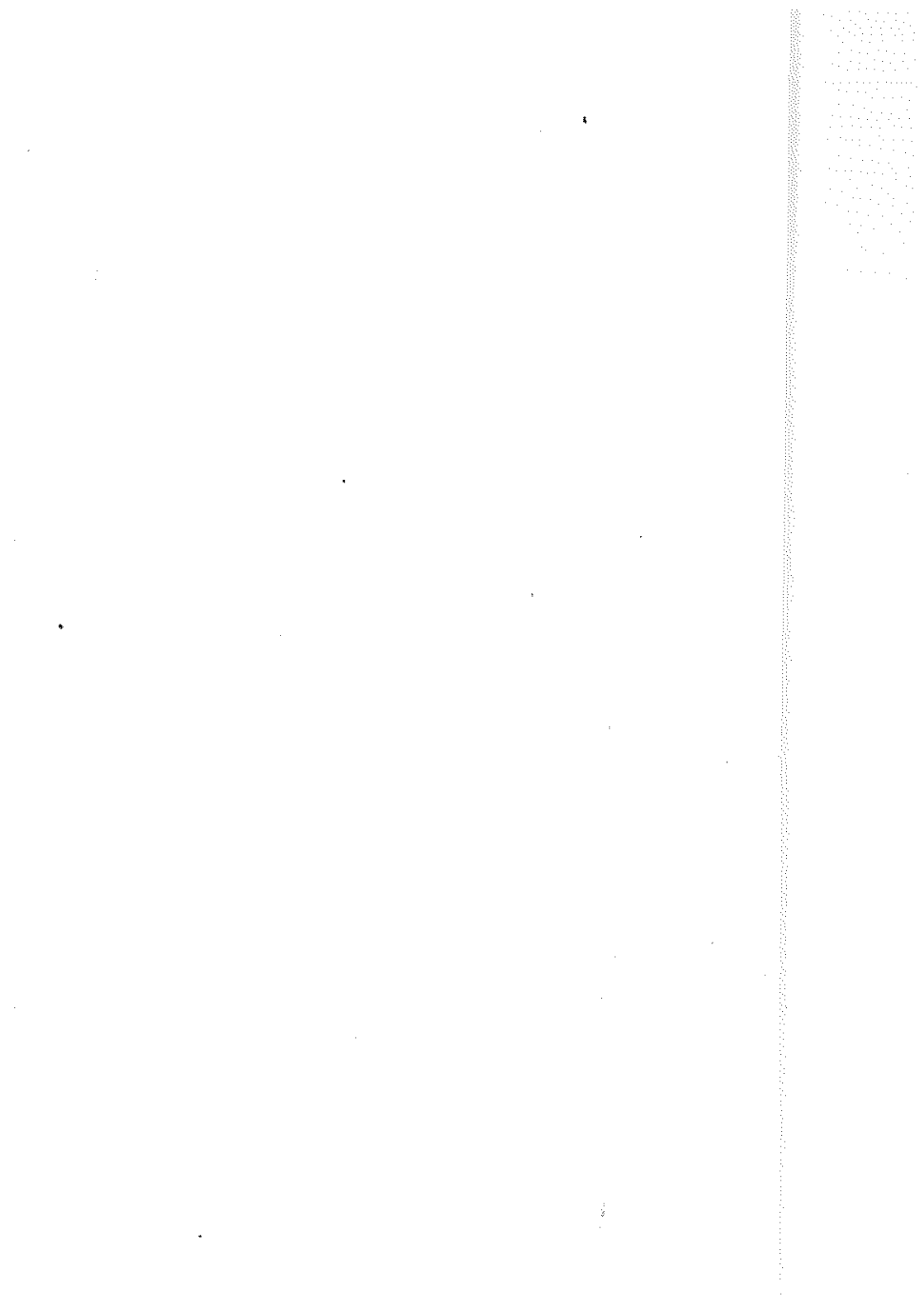
دوست
مشاق گاڑی لیتے
محبت نل

رفعت بس

1316/04

(نظم)

بھونڈی بھوتیں تے

رُفعتِ عباس

بھونڈی بھونپیں تے

سراپنکی پبلشنگ ہاؤس
322- شیر شاہ روڈ - ملتان

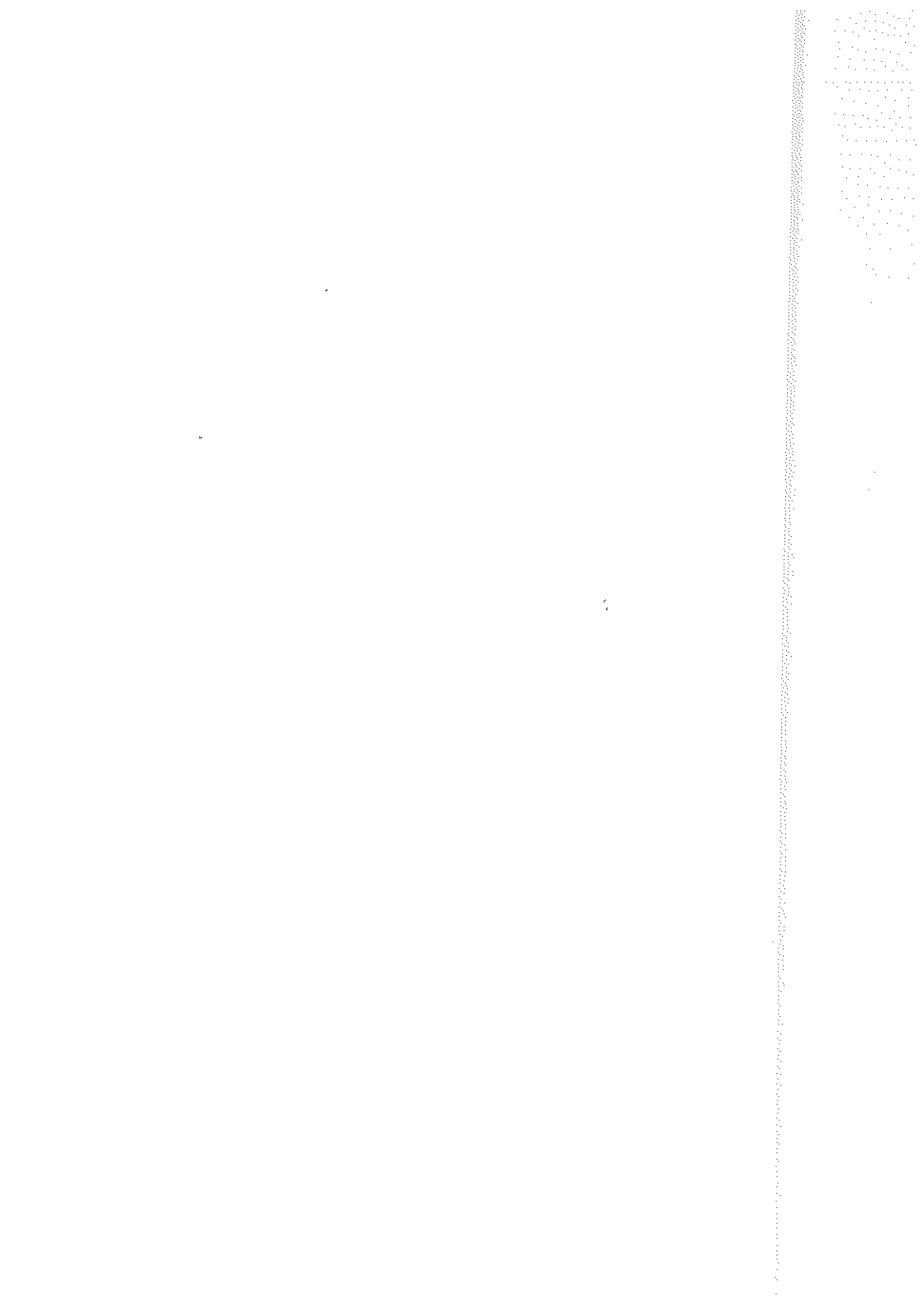
سبھے حقوق راکھویں ہن

کتاب..... بھونڈی بھوتیں تے
پبلشر..... سرایتکی پبلشنگ ہاؤس ملتان
چھاپہ خانہ..... منزل آرٹ پریس۔ ملتان
کمپوزنگ..... سچاک پبلیکیشن سنٹر (محمد عبید اللہ)
ٹائٹل..... ذوالفقار علی بھٹو
پہلی وار..... اپریل 1995
مل..... 60 روپے

ونڈن ہار؛ بک اوشن پبلی کیشنز۔ ملتان کینٹ

گوہر صاحب

این بھونڈی بھوتیں تے
بھوں قدیمی شہر اماڈا و سیا ہوتے،
این شہر دے اندر شتیں کوں اماں،
وت ہک پھیریں ڈیدھے پتے۔

بھونڈی بھوتیں تے

9	کارٹون	1
10	بازار---1	2
12	پیوڑے مونڈھے تے	3
13	نگار خانے دے اٹھ	4
14	اچ---کاشی گری	5
15	گڑمنڈی دیاں مکھیاں	6
17	بازار---2	7
19	ہک قدیمی شہر دے کارخانے دج	8
20	سوہیاں تڑپتیں	9
21	محمود ناصر ملک	10
22	حسین بخش خان ڈھاڈی	11
23	موت	12
24	کہیڑ	13
25	اساں بیت بیٹندے	14
26	ملتان	15
27	ہاتھی	16
29	لنڈی پوخر	17
31	سنگ دے رلے وکھے	18
33	اوندیاں اکھیں	19
35	ششیں بارے---	20
37	ہک دڈے پڑتے کیتی ہوئی نقل	21

40	لہور شہر دی ہک پرائی گالہ	22
42	علی تنہا	23
44	ایہا جار ہے	24
46	اود کونج کہیندے ہے	25
48	اساں تریہیتیں مرد	26
50	ساکھ دساکھ	27
52	دل آکھیا	28
54	رنگ	29
56	رات	30
58	گھڑی	31
61	نظم	32
62	ہردی بھیراج	33
64	مستور کریم	34
65	ہوندی ہونیں تے	35
67	شہر --- 1	36
69	شہر --- 2	37
70	لہور شہراج ہک مدرس	38
72	بودیئر	39
74	فاقڑی دے ڈوجے پاسوں	40
76	بازار --- 3	41
78	شہر --- 3	42
79	ہک وڈی کالی چھت دے تے	43
80	کہیں دی پکھڑی تے	44

کارٹون

کارٹون کون سٹ فی لگدی، کوٹھے اتوں ڈھاوے
 جانویں کندھی تلے آوے اوندی کھپڈنی مکدی، شہر دی بھیر ڈانچ
 پھس ونجے یا جنگل راہ وسارے اوندی راندنی کھڈی، اوہ تاں
 اپنی جھمر پینڈا ٹردار اہندے

کارٹون کون سٹ فی لگدی ترٹ بچ ویندے،
 ہک پھیریں کتی ہتی طرحاں ہوندے، ڈو جھی پھیریں ہتی طرحاں
 جڑدے، اوندی سچی اکھ کھپتے کھپتے کھپتے، کن دی جاہ تے وی
 جڑ سگدی، اوندے ہتھ پیر آپس وچ وٹج وی سگدن اوہ بھوتیں
 وچوں ڈسدے تے، پاٹیاں تے کھڑ پوندے

اونکوں حاکم نے کتی پھیریں قلعے اتوں پٹھ جھکوائے
 پر اوہ حالیں چیندے، اونکوں ول ول ہاتھیاں پٹھ لتاڑیا، مٹیاں
 اُتے لنییا گئے، اوندے اتوں شاہی فوجاں پرید کریندیاں اکثر
 لنگھن پر اوہ اپٹیاں اکھیں بھویندا سر کوں مونڈھے نال جڑیندا،
 سنگتیاں رلے ول ڈھرک پوندے

1۔۔۔۔۔ بازار

ایہہ دھمی نال مہاری بن تے ہر شے نال مہاری
 ویندے، سیانے لوکی ایں جھٹ ایندی راہ نی پوندے، اوہ
 ڈیہنہ چڑھے گھروں ٹردن جتے تیں بزار ہک وڈی رنگلی ٹلی
 بڈے، لوکی ایندے نال چنبرہ دے، جھوٹے کھاندے اینکوں
 آن وچیندے ہن تے رنگت ایندی لکھدیں لکھدیں پھکی پتے
 ویندی ہے

لوکی رنگیں دے ڈول بھریںدے، نوں پرائے
 برش ہلیندے، ڈنگیاں سوڈیاں گلپیاں وچوں دھرکدے
 بھدے اینکوں جڑار نگیندن تے وت دیر دیر تیں، تکھے مٹھے
 واہندے ہوتے ایہہ، رنگ نی سکدے

دیگر تیں اے سنی ٹلی سگ ویندی تے لال
 بھنوالیاں کھاندے لوکی، تھکن کولوں پہلے، ہک پھیریں وت زور
 دا جھوٹا کھاندن

شام تئیں بزار ہک وڈی بطخ بڈے، این بطخ دے
 پکھ چٹے سر کالا، دوروں کوئی شستے ہتی نظر دی، ہیونیں جو کوئی
 بھید یا نکا جیہاں گھوڑا، لوکی ڈردن، ایہہ لوکیں کوں ڈردا ڈیکھ
 تے انہاں پچھوں ڈھرک پوندی ہے، پر جے لوکی کھرہ و نجن،
 ایہہ وی کھرہ تھیندی اے، اپنی چنچھ نال اپنے پکھ کھنیندی ہوتی

پیو دے مونڈھے تے

پیو دے مونڈھے بہہ تے بزار کوں ڈیکھن، ہوں
 سوکھا ہے، بھانویں تساں کہیں دکان تے ہدھیاں اٹھیں دیاں
 ٹلیاں یا بھیدیاں ہکریاں والی چنگی رسی جھکو، دکان دار دے
 ہتھیں کول ہمیش پر وبھے رہسو، مرچاں تے پیڑے دی ہواڑ
 تہاڈیاں ناساں تئیں ابرڑی، پر تہاکوں کیا پتہ ایہہ کیا ہے،
 بچھوں کیوں پیاں آندن

پیو دے مونڈھے کہاں تھکیرا، بھانویں بزار انج
 سدھے لگے ونجھو، بھانویں ان اُن ٹر پھر ڈیکھو، پیو وی تھکدا
 نئیں، کہیں کہیں ویلے اوہ بھل ویندے، تساں اوندے
 مونڈھے بیٹھے ہوئے، اوہ بزار انج ٹردا رہندے، جیٹھ ہاڑ دا
 ہووے بزار یا پوہ ماہہ دا، اوہ ٹردا رہندے

تساں پیو دے مونڈھے بہہ تے مداری تئیں بچھ
 ویندے ہو، بھانویں جتنی بھیر ہووے تے، پیو تہاڈا پیر
 اگوہناں دھر نہ سکے، تساں ڈیدھے پتے ہو، مداری کاٹھ دا
 نولوں، کپڑے داسپ آمٹے سامٹے رکھی بیٹھے، "ہس پیریں دی
 بھوتیں نی چھوڑنی، ڈیکھو ڈوہیں کینوں بھردن" پیو تہاکوں
 مونڈھے چاتے کھڑا رہندے، بھانویں جو اونکوں پتہ ہونڈے
 کاٹھ دے نولوں، کپڑے دے سپ، کڈاہیں نی بھردے

نگار خانے دے اٹھ

اٹھیں دے بگل ٹلیاں ہدھ تے ڈو ترے قدم
 پچھو نہیں تھی اساں کھرہ گئے اٹھ ہن اگاں ٹرن، ہن جلن یاوت
 کھرہیں کھرہیں بگھی پتے بلاون

میلے وچوں ٹلیاں اساں آندیاں جو، اٹھیں دے بگل سوہٹیاں
 بگن (مول نہ سوہٹیاں بگن پر ایہہ وھدیاں رہون) ڈو ترے
 قدم پچھو نہیں تھی اساں کھرہ گئے، پر اٹھ بگھی بلاون تاں ٹلیاں
 وچن

اُچ۔۔۔۔ کاشی گری

کوئی دوروں ڈیکھے تان، نیل کنتھ پتے اڈدے، شہر
دیاں گلیاں اُتے تردے، اُچیاں جھکیاں ماڑیاں واہندے،
نیل کنتھ پتے اڈدے

پر جے نیرے ونچو، چار بھیرے گھم تے ڈیکھو،
”جانویں ایہہ کوئی مینہ پیا دسدے، پینڈے اُتے کئیاں
پونڈن، کپڑے نتیں پتے پندے، یاوت کھکی دھپ وچ
ٹھڈی واگھل پتی ہے“

جانویں کہیں پاسے کھر ڈیکھو، نیل کنتھ تان چھاوٹی
پاتی بیٹھن، جانویں کہیں کون زور زور دیاں ہکلاں مارو، اُچیاں
اُچیاں گاہیں کرو، ایہہ نتیں اڈدے، ٹردیں ٹردیں نیچ پوو،
گلیاں وچ دڑکار کرو، پپاں دے بھرچو چو ڈیکھو، ہتھ آلارو،
ایہہ اچھکدے نتیں----- ایہہ تان سلہاں دے
آہٹیاں اندراکھیں نوٹ تے کھنب کھنڈائی بیٹھن

گڑ منڈی دیاں مکھیاں

اساں چاہندے گڑ منڈی وچ کوئی مکھی نہ ڈے،
 بھانویں گڑ گودا میں اندر گھمے یا دکانوں باہر تپے، زیرے والا
 ہودے یارس کٹ، پوریاں اندر تھنیا یاوت ڈھیریاں بگیا، کوئی
 مکھی نہ ڈے

گڑ منڈی چھڑا گڑنی ڈھکدا، گڑ سویں سے بندے
 آندے، گڑ دیاں سوغاتاں ٹردیاں، تپا سے، رنگ رنگ دیاں
 مٹھیاں مچھیاں، گجک نال مروندے یاوت ٹانگری، اینویں
 آکھو، گڑ منڈی دی اپنی چس ہے، جیندی چھک وچ نال دے
 گوٹھ بزاریں وچوں ہٹیاں والے کٹھے تھیندے، اوہ ایہہ چساں
 پوریاں اندر کھریاں کرتے بچھاں ولدے، انہاں رلے منڈی
 دیاں کچھ مکھیاں وی ٹر پوندیاں

گڑ منڈی وچ بیہنہ ہوسے تاں ہر شنتے گڑ ہے،
 بھانویں لکھ ترپالاں پاو، بڈی ولدی اندر سانجھو، موسم دی گھم،
 سوڑیاں بگیاں وچوں لنگھدی، مٹھے چکڑ چوک توں ٹپدی اندر
 خانے ٹر پوندی تے مکھیاں ترپالیں دے تلے، پوریاں بچھوں
 گڑ نال گڑ تھی ہا ہندیاں

گڑ منڈی وچ جہنال سیال وپاری لاہندے،
 پینڈے انہاں دے کچے پکے گڑ دی ہمک، اوہ کہیں گڑ دی
 گونی اُتے تھی ہاہندے تے آڑھتی ہمتھ ہلا ہلاتے انہاں دے
 مکھے منہ توں ول ول مکھ اڈیندا، پر مکھیاں ایس ٹر دے
 پھر دے مٹھے کولوں کتھاں چکدیاں

گڑ منڈی وچ نواں ساڈا آونج ہے، ایس پاروں اساں
 اوکھے تھیندے، ساکوں مکھیاں توں چھک چڑھدی، پر جے
 ایہا ٹور اساڈی ٹردی رہ گیتی، اساں گڑ تے گڑ دھائی دا آپے
 ہیلک تھی ونجئے

بازار۔۔۔۔۔2

اج کل رتے لال ٹھاٹراں، ساوی کچھ مرچاں اتے
 بسنتی بنواں داموسم ہے، تے بازار اج ترکاری دیاں ہٹیاں اتے
 رنگ اینویں پتے واہندے، جینویں سرٹکیں تے لوکیں دی بھیر

ایہہ رنگ دھی دی تریڑ اج اینویں رچے ہوتے
 جینویں نویں چڑھدے ڈیہنہ وچ لوکیں دا کوئی پہلا پور، ڈیکھن
 دے وچ کھنڈیا پنڈیا پر اندروں ہک وڈی سوہنہ نال جڑیا تے
 ہک نواں رنگ بناون ساگے گھلیا ہویا

وچ بازار دے رتے لال ٹھاٹراں، ساوی کچھ مرچاں
 اتے بسنتی بنواں دیاں ریڑھیاں، ایہہ چو پھیتیاں ریڑھیاں
 اتے رنگ رنگ دے ہانے پاتے ڈوپیریں دے بھرتے لوکی
 ٹردے

دھپ چڑھ آندی، رتے لال ٹھاڑ بکھ پوندے
 ساویاں کچ مرچاں دی ساؤل وچ تکھائی ہئی آویندی، بسنتی نبو
 دھپ نال اینویں دھپ تھی ویندے، جینویں بزار اچ کہیں
 کہیں ویلے، ون سونے لوکی ہکے سویں ڈسدے، پوری خلقت ہکو
 جشہ، ہکو منہ تے ہکو متھا، وڈے وڈے ہنتھ تے ڈو، اگاں
 ودھدے پچھاں ہڈے، وڈے وڈے پیر، ٹھلا سر، تھکے
 ترٹے پاندھی دے جینویں مونڈھیاں تے ہک اپے بار توں
 باری، ان سنجلدی پنڈ

شام توٹیں لوکیں دی ٹورتے رنگیں دی، ہلدی بھار
 وچ نرمی آویندی، رتے لال ٹھاڑ ساویاں کچ مرچاں اتے بسنتی
 نبو، ریزھیاں اتوں لیہہ تے، ہٹیاں وچوں ٹرتے، ٹوکریاں اتے
 پچھیاں دا پنڈھ کریندے تے لوکی ہک وڈی بھیر دے وٹ توں
 ترٹ تے وت گلیاں وچ کھنڈ پنڈ ویندے

ہک قدیمی شہر دے کارخانے وچ

ہنگھاں وی سبھ ٲھیک ہن اتے سُم وی آکھواہنویں
 ہونڈن، گھوڑے دا پر سرنتیں پیا چھکدا، پہلے جو سر گھڑیا
 ہاسے، گھوڑے وانگوں سہی، اونویں کن تے اونویں اکھیں،
 اونویں پوڑیاں ناساں، پر جسے توں چھوٹا ہوں، گھوڑے دے
 ہک دھر دے سلنگے، سروچھیرے دا

ہن جو سر گھڑیندے ہسے گھوڑے دانٹیں بندا، اکھیں
 ناساں کن آپس وچ رلدے نتیں، ہک سر اصلوں شینہہ دے
 وانگوں آن گھڑیجیا، اسان آکھیا دھر بٹاؤں شینہہ دا، ایہہ سر
 کیوں اجایا ونجے، پر ہن شینہہ دا دھر بٹاؤں، گھوڑے دا سر
 گھرن توں وی اوکھا

اسان ہٹ گیسے، سر بٹاؤں دا کم آپے تھیندا
 رہی، کارخانے وچ کاٹھ وی ہے پیا، سبھ اوزار وی ہن پتے
 تکلھے-----پہلے دھر کول رہوں چا

سوہٹیاں تریمتیں

سوہٹیاں تریمتیں کوں ڈیکھن، ہر موسم وچ چنگا
 بگدے، انہاں نکے پھلیں والے پوہ ماہہ دے کپڑے پاتے
 ہون، یا دھاریاں والے جیٹھ ہاڈ دے، اوہ ہر موسم چنگیاں
 بگدن

سوہٹیاں تریمتیں کوں انہاں دی خوشبو دے نال
 ڈیکھن، شہر دی سبھ توں سوہٹی گلاہ ہے، موسم دی کوئی ٹور
 ہووے یا شہر بزار دی بھیر، انہاں داہوون چیتراے

اکھیں دھپ وچ چھاں کوں ڈنڈن، پہوں پراٹے
 گھاٹے باغیں دی یاد آندی، یا کوئی پل ہے، جتھاں کھرتے
 واہندے پانی کوں پتے ڈیکھو، یا کوئی بدلی، ہلدے نکھدے
 موسمیں دے وچ مدتاں پچھوں آوے

سوہٹیاں تریمتیں کلہیاں ہون، یا انہاں دے رلے
 کوئی چاہوون والا، اوہ شہر اچ آندے ویندے ساڈے سویں
 لوکس کوں وی ڈیدھیاں رھندیاں، ایہہ انہاں دا ہک سوہٹپ
 تے سانگیاں دے ہک وڈے گھیر دی گلاہ اے

محمود ناصر ملک

اوندیاں ڈو اکھیں، ڈو ہتھ تے ڈو پیر ہن، جینویں
 ساڈیاں اکھیں ہتھ تے پیر، اوندے کول پر عمراں دے کوئی
 خواب ہن، خواہیں دے سورستے ہن، ہک دریا دی منڈ دے نال
 بیودی قبروی، جتھاں گیاں اونکوں مدگر گتی

اوندے کول ہک باغ اے (ہے تاں ہک وٹ، ہوں
 پراٹا، ہوں گھاٹا پر ساکوں اتنویں باغ نظر دے، باغ اچ چڑیاں،
 چڑیاں کیتے پوری شام اے، اوہ جتھ ہووے، ساریاں شتیں
 ہک قصے وانگولوں رلے اوندے ٹر پوندیاں ہن

جیرھے بندے کول اے سبھ کجھ ہووے، باغ اچ
 چڑیاں، چڑیاں کیتے شام، دریا ہووے، دریا دے نال بیودی
 قبروی، اوندیاں اکھیں ہتھ تے پیر دی اتنویں ہوسن، جینویں
 ساڈیاں اکھیں ہتھ تے پیر ہن

حسین بخش خان ڈھاڈی

ہک جن مردا پتے، ایندے نال، ہوں سارے آلا،
 انہاں دے وٹ تے وٹ دے اُتے پیٹھے بچی مکدے ویندن،
 جن ہن مردا پتے تے اسان قبر ایندی تے رکھن کیتے کریہنہ
 دے پھل پتے پچڈے

ایہہ جن سلیمان بادشاہ دے وقت کنوں پیا آندے
 تے جن روہ دی چوٹی اتوں لیہہ تے ساڈے گوٹھ بزاریں وچ
 آباد اے، اپنے ویڑتے دے وٹ توں اُچا ڈسدے، کہیں لاری
 وچ بندہ کریندیاں ایندا سر، بدل وانگوں چھت دے اُتے
 تردے تے ہتھ پکھیاں وانگر طاقتریاں کولوں باہر جھوٹن، نائی
 دے پورے اُستریاں نال وی ہوتی ایندی ان مٹنی تے
 سارے موچی رل تے ایندی جتتی داہک میچا گھندن

جن ہن مردا پتے، اُچ دیاں ساریاں ماٹیاں کولوں اُچا
 اتے بل ایندی نیل اسمانوں اُچی سبے پر اتھاہیں جموسیں تے
 کھمبیاں وانگوں ڈس پتی اے، گوٹھ بزاریں خلقت رلے ٹری
 اتے جن چتا نہر دے پائیاں وانگوں راہ وٹیندی ویندی

موت

لوکی آہن
 ایہہ ہک نیلا پکھی ہے
 گھائے جنگل وچوں اڈدے
 دوروں ایندے پکھ چمکدن
 یاوت واہندے پاٹیاں ایندا
 جھولا پوندے
 کوئی آہدے ہک ساوی چڑی ہے
 ہر کھاڈے دا پانی پیندی
 یاوت جنگلی مورے
 اونویں رنگے پکھ تے، کو جھے پیر

ایہہ ہن جانویں جیر ٹھی شنتے ہے
 ساکوں ایندے ڈیکھن دی کوئی چاہنتیں
 نیلی ہووے یا کہیں دن سونے رنگ دی
 ساکوں ایندے ڈیکھن دی کوئی سکنتیں

کہیڑ

شہر اندرون توں گھن تے وڈے پوہے تائیں، سبھ
 کہیڑ ہے، وڈا پوہاٹپ تے ڈیکھو تاں سرٹک دا پنڈھ کہیڑ ہے،
 ایہہ سرٹک بہوں ساریاں سرٹکاں وچوں نکدی، نویاں
 سرٹکاں وچ رل ویندی، رستے وچ کئی چوک آندے، ہر چوک
 اچ پولیس دی چوکی آتے، آپ کہیڑ سپاہی اے

اساں کوچے گلیاں وچ ایں چٹی چام چٹھی توں
 چچا ہندے ہنٹ گتے ہیں، اساں انگ تے اینکوں بھولے،
 خوئی جرجی تائیں رولے، پرا یہہ ساڈے سرتے جھوڈی، کٹھے
 پوہاٹپی ہے، سرٹک تے آون سیتی اینکوں پھیتے لگ گتن، تے ہن
 پورا شہر ایندی ولہیٹ دے اندر

اساں اپٹے جوگے تے سرٹک دی ڈو جھی منٹ تے ویندا
 بندہ اوپرا، اپٹا وی ہس ایہو پتہ لگدے، اڈدی رُوں دے
 پنجھوں کوئی شتے لکدی ویندی، اکھیں اتے کن کہیں چے کپرنال
 پوریندے ویندے، قد میں دا کھر کار کروں جو سنگتی ساڈے
 نال اساڈے رل آون، پر چاریں پاسے کپے سویں قد میں دا
 کھر کار اے، ساہمے سرٹک تے بتیاں ہلدیاں آندیاں، بھانویں
 بتیاں پنجھوں وی، آپ کہیڑ ہے

اساں بیت بٹیندے

جینویں ساکوں یاد نی رہندا، اساں کینویں ساہ
 گھندے، ٹردے ہوتے سچا پیر و دھیندے ہیں یا پہلے کھپا،
 جینویں اساں بھل ویندے ہیں، ساڈے ڈوہتھ، ڈو اکھیں تے
 ڈو پیرین، جینویں اساں سستے سستے جاگ پوندے ہیں، اونویں
 بیت بٹیندے

وڈے وڈے قصے اساں ہر کہیں نال کر ہاندے تے
 نکلیاں نکلیاں گاہیں، سنگتیاں کول کاتی رہندے، جینویں
 اساں پائی پیندے، اپنی تریمت رلے سمدے، یاوت دھی
 نوین کپڑے سوہنے لگن

سٹ لگدی تے ہو واہندا، جینویں آہٹے کپھی تے
 اکھیں دے وچ سنج لاہندی، اساں پہلے جھک ہاندے تے
 ہولے ہولے ٹروی پوندے، اونویں بیت بٹیندے

ملتان

پہلے قتل عام دے ڈیہنہ اسان اِتھاہیں ہاسے،
 تیڈے پنجویں بوہے باہروں ساڈے سردی جھاتی، دھر انگ
 تے اسان تیکوں اپنیاں ڈیہا اکسین اتے پورے تن دے نال
 سجاتا

قلعے دے پتھوڑے ہک طرف بزار اچ تیڈی سبھ
 توں سوہنی کسبی بینگھاں نال اسان رات گزارا، اوہ ڈکھ تیڈے
 جیڑھے اونڈے اپنے ڈکھ ہن روندی رہی تے ہوٹھیں توں ہک
 قصہ اونڈی اکھیں تائیں تر گیا، اسان اونڈیاں اکھیں چم تے لون
 تیڈے دے ہیلک تھے، دھمی انہاں ساکوں شہر دے سبھ توں
 وڈے چوک دے وچ سنگسار کیتا

تیڈے گورستان اچ ساڈیاں قبریں بٹیاں، قبریں
 دے متولی اسان بٹنی پیٹھے، مٹی دی کہیں ڈھیری اُتے چھت
 نی پاتی، بھوتیں کوں دھپ وچ جاگن مینہ وچ پسٹ ڈتے، تن
 دے نیل کوں کاشی دی کہیں روغنی سلھ وچ نتیں رجھایا تے
 سر اُتے گتبد دا کوئی طرائتیں ہدھ رے

ہاتھی

ہک ○ چین بزار اچ کھڑکدی آوے، متھے تے ہک
 رتی بتی ہر ویلے پتی بکھے، چار پنھیرے گھدی ہوتی تے رستہ
 سنگھدی سوئڈھ وچوں پیا دھوں نکلا، ہودا جتے لتھا ہویا تے کنڈ
 اُتے ہک ڈھکٹا باقی (ہودے وچ کوئی پیٹھا ہوتے یا ڈھر اندر
 وی ہاتھی آپ اے) پوچھل نال ہک ترٹی بھنی گھڑی ہدی،
 شہر دار کیا نام ڈھسیدی

ایہہ ہاتھی شہر اچ اکھ توں اوڈھر تھیندانتیں، جیرھے
 پاسوں لنگھ پووا یہہ اگوں نظر دے، جیرھے چوک اچ رستہ بدلو
 سامنے ڈھسے، ایہہ خلقت کوں اسپے بندے سرھ کوں چاؤن
 تے انہاں دامنه کھن دی ویہل نی ڈھیندا

ہاتھی شہر نے آپے جھلیا، پوہے اُتے پیہرہ ڈیون
 سرھ کاں چھکٹا، جھکٹا ہیلہ ڈھوون کیتے، اوں زمانے ہودا ایندی
 کنڈ تے (چار تھمباں تے کوٹھا دھریا، کوٹھے وچ ہک کھڈاٹن
 سوئی، پہلے اینکوں پھیتے لدھے تے وت کجھ ڈھاڑیاں پچھوں،
 چین ہستہ آگتی، ایس شہر دا پوہا بھنیا وچ بزار دے ورگیا

ہاتھی شہر دیاں ہٹیاں اُتے سونڈھ دے نال ٹھکورے
 ڈیوے، پوہا کھول تے ہٹیاں والے سونڈھ کوں ہار پویندے، لکھ
 سوغاتاں نال لڈیندے (ہاتھی جگ دیاں سبھ سوغاتاں ہودے
 اندر سانجھی ونجے) سیاٹے سہی والیاں ایٹکوں، پوہا ٹھکورن توں وی
 پہلے راضی کیتا

ایں بزار اچ پکھلے سال ہک مونجھے درزی (جیرہا
 دھر درباروں ہک ونگار اچ پدھیا، ترے ڈیہناں وچ شہزادی
 دی وری سیوٹی، نہ تاں نکا وڈا سارا گھائی وات) پوہے
 چنگھاڑدے ہاتھی دی دل کھاندی سونڈھ اچ، وڈی سوئی نال
 تروپا چاہک بھریا

بھانویں اوں درزی دی سہی، سہی ایں بزار اچ کوتے
 نی، پرول ہاتھی وی ایں پاسے آون توں، کئی مدد اچھکدار یہا

لٹدی پسخبر

ایہہ گاڈی ہر ٹیشن کھڑدی تے کہیں ویلے ٹرٹاں
 اصلوں مجھل ویندی ہے، پر ہن لوکی نتیں ادریندے، انہاں
 کوں اکثر پتہ ہوندے کیرٹھے ویلے گھرا پڑن، گاڈی وچوں لیہہ
 تے اوہ ٹیشن وچھے بچاں اُتے تھی ہاندن یا چھکڑیاں اگوں
 چھکدن، کئی واری اوہ گہٹ گھندن جو گاڈی دے ترے
 چھکڑے ہن، ترے توں ڈھیر وی ہوندے ہن پر انہاں وچ
 مسافر نتیں----- وردیاں والے سکھلائی تے جھنگل یا کہیں سُنج
 بر ٹر پتے، شہریں پر تن کولوں پہلے کچ نشانے پک کر گھنن، اوہ
 لکڑتے لوکیں دے سریں وانگوں گول نشان بٹاتے اپٹا ہتھ
 پکیندن

ایں گاڈی دے ہاونٹ والے نتیں ادریندے،
 چاڈے ہن جو انہاں دے ٹیشن ایہا بھاگونڈ کھڑدی اتے
 ڈو جھیاں گاڈیاں اندھاری وانگوں لنگھ ویندیاں ہن، اصلوں
 نتیں ادریندے، ہن تھک و نچن تاں ڈراتیور دے کول وچ
 کھردن "ایہہ انجھن چوکھا پراٹا ہے ستیں! کیرٹھے سن وچ بٹے"

وت کوئی تیز گام پتی لنگھدی، گاڈی ہے یا کوئی
اندھا رہے، ماں دی کچھ وچ ہال نہ سنھیلے، ٹوکرے دے وچ
ککڑیں کر کن، نال سیٹ دے پدھی پکری رسی دے نال ولے
کھاوے، بیگٹیاں ڈیکھ تے گارڈ اوکھا ہے ”دس روپے دے
کے ساری گڈی گند خانہ کر چھڈی اے، آجانڈے نیں پیٹھن
لتی“ گارڈ دے پچھوں گاڈی والا، اندھے ککڑیں کٹھیاں کر
تے کھل دے

ایں گاڈی دی پوچھ ہونڈی تاں کنڈ تے پٹھاں
کھیاں اڈینڈی، پوچھ ہلینڈی سوہٹی لگدی تے کہیں ویلے
ایہہ وی پتہ لگب ویندا جو ہٹا ایہہ ٹرٹاں چاہندی ہے

مڈی پنجرہ۔ ترے چکڑیاں والی ہک گاڈی جیزھی ہر نیشن تے
کھردی ہوئی خانیوال توں روہڑی تئیں چل دی ہے

سنگ دے رلے، کلے

(ارشاد تونوی دی ہک گالھ وچوں)

بندہ بجانویں بزار دی جھیر، بیڑی دے کہیں پوریا
سنگ دے نال روانہ ہووے، اوہ کلہاوی ہوندے

سنگ پیا ٹردے، بجانویں اساں گھاٹے جھنکل یا کہیں
ڈونگھے دریا تاٹیں کٹھے ٹروں یاوت شہروں بیچھاں ہسوں،
بجانویں بیچھاں نہ وی ہسوں، واہندے رنگاں وچ ہک اپٹاں
رنگ رلائی و نچوں

سنگ کوہلی وانگ پیا ٹردے، اساں دھرو کڑی مار
اگو نہیں تھی کے اینکوں اپنے پائے آندا ڈیدھے، سنگ تاں ہرنی
وانگ پیا بھجھدے، اساں بیچھاں رہ ویندے تے ڈیدھیں
ڈیدھیں سبھ کچھ اوڈھر تھی دیندا

سنگ دے اپنے چھل تے ساڈے اپنے کچھی، راتیں
اینڈے قصے دے وچ ساکوں نندر پتی آوے، اینکوں منڈھ
قدیمی گاوٹی یاد تے ساکوں نویں پولیں دی کوئی چیں ہے،
اینڈی دھپ وچ لکھدی سرہیوں دے وچ ساڈا کہیں کہیں جاہ
تے اُسوں دا کوئی اپٹا ہونا

سنگ ہک شہراچ آگتے، بہوں قدیمی پوہیاں والے،
 النگ والے ہک شہراچ، سنگ نے اتھاں رات گزارٹی دھی
 پنڈھ اگوہناں ہے پر اسان حالیں پنڈھنی کرٹاں، ساکوں شہر
 اچ ونون دے نکلے وڈے کم ہن (قلعے دی ہک چاڑھی اُتے
 لٹھیاں کوں مٹھ داٹہ پادناں، سوانیزے تے سجدہ آون کولوں
 پہلے شمس کوں ملٹاں، بھانویں ایں ہر سنگ اگاں ٹرونچے، اسان
 بچھوں دھرکٹاں نتیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ بھانویں دھرک وی پوووں تے،
 سنگ دے رلے وت ہک پھیریں کلے تھی کے ٹوں

اونڈیاں اکھیں

ایہہ بھنجھیری پہلی پھیریں پوہ اچ آن بھنوں،
 بزاروں لنگھدیاں سنی سنی دھپ تے نوں میویاں دی چیں
 لوکیں دے کٹھے سہی، میں ہوں دیر تئیں مٹھیں وٹ تے
 چھڑکیاں بھریندا، سرچھنڈ کیندا پھر دار پہا، اینوں آکھو، ہک
 سریر جہیں آپے پنڈے چڑھدی گبتی، اوں ڈیہنہ مور دے
 وانگ بزار ہوشیاری دے وچ چرتیں نجیا

وت موسم کئی روپ وٹاتے، ہک ڈوبار شاں لتھیاں،
 دھپ چکڑ دا پونگا بن گبتی تے بزار اچ گلے سرے سنگتیاں
 دیاں ہواڑیں گھلیاں، میں کمیں وچ رچھ گیا (شہراج کاشی دے
 کمیں دی فوٹو چک کتاب بناوٹی) تے اوہ بھنجھیری کہیں پتے
 پاسے بھوں گبتی، سریر کوہلی وانگوں ٹردی بارش دے وچ
 دیہہ گبتی

ہاڑ دی رت ہن آئی ہے تاں اوندیاں اکھیں دا میں
 سو نہاں تھیاں، "ہک چٹی چادر دھپ دے وچ بزار دے
 رنگیں دیاں سوٹاکیاں، جیرہیاں دوروں ڈیکھو تاں، دھپ
 دے اندر دھپ تھی گیاں ہن " اوندیاں اکھیں وت کہیں پاسوں
 جاگن تے، میں انہاں دی چھانویں ٹر پیاں، ہک بھنجریری
 وانگوں بھوندا

شستیں بارے۔۔۔۔۔

کچھ ڈُبہنہ پہلے جڈن میں آپٹیاں شستیں سنبھالیاں،
 میڈے کول ہک رستا سہی اپٹی چاڑھی تے دھپ نال، وستی وچ
 ہک بچل سہی، اپٹی چھاں تے جڑھاں سودا، انہاں وچ میں نویاں
 شستیں وی (یاوت نواں روپ وٹیندیاں بہوں پراٹیاں چیزاں،
 شامل کیتی رکھداں، جینویں ہک بہوں وڈے دریا دا ہک پل،
 جتھاں میں عجب پرائے شہر دوں ویندے رکیا رہا، میڈے
 سنگتی ذرا ہابل انج، پر میں انہاں کول پل دی سچی من تے بہہ
 تے چا۔ پیوٹ دی گالھ سچائی، اوہ چا۔ پیندے، پل توں لیہہ میں
 کندے پھر دا، من تے ہدی شیشیاں جڑی ہک پیرٹی کول، پلا
 جلا تے، کم اُکراتی تے انگلیں پھریندا، اکھیں نوٹ تے بہہ تھیا،
 اینویں ایہہ پل پانی اتے پیرٹی کم اُکراتی سمیتی، میڈی حیاتی
 دے وچ رل گتی

میں انہاں شستیں کول اپنے سامنے اینویں رکھ باہندا،
 جینویں کوئی ہال ایاناں اپنے کھڈا وٹیاں دی نمائش لا باہوے،
 سک نال ہر شتے نیرے رکھے، اچا جھکا کر تے ڈیکھے، تے وت
 رات کھڈا وٹیاں دی ایہہ نکلی پچھی، سراندی کولوں انج نہ تھیوں
 ڈیوے

اپنی کل حیاتی میں انہاں شتیں دے سانگ سوہ نال
 جوڑی ہے، انہاں شتیں کوں اچا جھکا اگاں بچھاں کرن دے نال
 میڈے سانگے ہمیشاں کوئی شتے نوںیں بی ہے، پس میں اہو
 کیے، ہک شتے کوں، ڈو جھی شتے توں انج نی تھیون ڈتا

ہک وڈے پڑتے کیتی ہوئی نقل

جیرھے ڈیہنہ تماشہ ٹولی ترئی اوں ریل گاڈی وچ
ہوں لمبا ہک پندھ کیتا تے مددے بچکھوں وستی ولیا، خلقت
اونکوں ڈٹھاتے ہک نویں نقل دی سو نہی تھتی

اوہ ہن گاڈی وچ ہوں تھوڑا پندھ کریندے،
تھوڑی جتیں ہن شتیں دی اونکوں لوڑ پوندی ہے، اوہ مسیتوں
جتی داس ہکو پولا چیندے، سچا پولا ٹھیک ہووے تاں چھرا کھپا
پیر گولیندے، اینویں اوندے ہک پیر اچ، بوٹ ہوندا تے
ڈوجھے وچ کوئی چچل

اونکوں شتیں دی ہوں گھٹ اہکل لوڑ پوندی ہے،
دل وی کچھ شتیں اوندے کمیں آندن، اوندے ہتھ وچ ہر
ویلے ہک سوٹا ہوندے، چیندے نال اوہ کتیاں کوں
درکیندے، کتے اونکوں ڈیکھن سیتی بھونک پوندن تے نیرے
آون کولوں ڈردن، اوں کول گہنڈھری تے گہنڈھری وچ
پیالہ ہوندے، چانڈا ہے جو پیالے دے وچ پانی بیوٹ، ہک

نال پائی پیون کول پجنگیرا ہے، بھانویں کچھ لوک اینجھے وی ہن
 جیڑھے چاہندن لوکی ارج وی ہک نال پائی پیون۔۔۔۔ انہاں
 کوں اندھارے دے ونج رُ دے، پیریں پنڈہ کریندے
 اتے ہک نال پائی پیندے لوکی، ڈھیر پجنگیرے لگدن (ایہہ
 انہاں دا کلچر نال محبت دا کوئی مسئلہ خاص ہے) پائی پنی تے
 پیالے کوں، جینکوں اپٹا کوپ اوہ آہدے، ولدا سانجھ رکھیندے

ڈو ترے کمیں دی ہن اونکوں اٹکل۔ جہیں آ گئی
 ہے، ہک تاں مسیتوں حتی دا ہک پولا چاؤن، ڈو جھا چاہ دے
 کھو کے اُتے پراٹا بھٹا کوپ رکھ تے، نواں کوپ وٹاؤن اتے
 پنیاں والے ہار بٹاؤن

گاڈی دی اوہ ٹکٹ نی گھندا، سیٹ دے اُتے ہاندا
 نتیں، پہلے ٹکٹ گھن تے سیٹ تے ہاندا سہی پر لوکی اٹھا
 ڈیندے ہن، ہن اوہ اپنی گھنڈھری اُتے سوکھاتی کے ول
 ہاندا تے کہیں دے کولوں کچھ نتیں منگدا، ول وی روٹی کھا
 ہاندا ہے سگریٹ پی رہندے، سگریٹ دی اوہ ڈہنی وچوں سبھ
 توں پہلے پنی کدھیندے، ہار بٹا تے نکلیاں نکلیاں اکھیں دے
 نال باہر ڈیدے

اوه کڙاھن کڙاھن ڪڙاھن ڪڙاھن ڪڙاھن ڪڙاھن، اوندی
 ماں دی قبر ہک ڏوھجی وستی وڃ ہے، اوه لوکیں کون آھدے،
 ”میڙی قبر پیو دے نال بڻائے” لوکی آھن، ”اوتے نقلی آ،
 تون گڙی دے وڃ مرسیں” اوه آھدے، ”کو تے ماں کو تے
 ناں، ایتھاہن ایتھاہن“

اوه حالیں جیندے، پر ہن گڙی پنڊھ ڪرڻ دی مد
 نی رہ گئی، اوه وستی دے کھو کھے تے چار پنڊے اتے ون
 سونیاں شڪلاں بڻائے لوکیں دا کھل ہاسا بڻدے، (میں ڏسا وئاں
 بھل گیاں اونکون نقل دے نال اھل وی ہک آندی ہے، اوه
 زبان کون نڪ دی ھڙی تیتیں لاگھندے، یاوت اکھیں نوٹ تے
 اپنی سنگترہ پوتھی پھوک ہا مندا ہے، لوکی کھلن پر اونکون استاد
 دی ڏس ہے، پڙ تماشے دے وڃ اصلوں کھلڻاں تیتیں

لہور شہر دی ہک پرانی گالھ

انہاں آکھیا ہن ڈوائے کون رچھ بٹاؤں تے وادھے یار
 کون جوگی، تھی کھر نلا آپ ڈوایا پیاں دے بھر ٹریبا، شاہی
 مسیتوں لتھے تے اوہ ہیرا منڈی وگ پتے، ہگل ڈوائے دے پچکا
 تے ڈوروں وچدا آوے (ہتھ ڈوروں وانگوں نچے تے مونہوں
 ڈگ، ڈگ بیا تھیوے)

اوہ سنگتی ڈاہ یا پارحاں (ڈوایا آکھے ڈاہ، وادھا آکھے
 پارحاں ہاسے تے لہور انج پلے ساڈے پیسے کو تے ناں، اساں
 پچھیاں گمر وٹاں۔۔۔۔۔ تحصیل شجاعباد، وستی چک تے ڈاکخانہ
 خاص وی چک۔۔۔۔۔ ٹھیکیدار پیا آکھے بل پاس نی تھے، ڈہاڑیاں
 ڈیساں ہکرہ عید دے بعد، اساں عید تے گمر وٹاں، ریل وائی دا
 ٹھیکیدار اوہ سنگمری دا پکھی سیاٹا، پہلے ٹھیکے گھنڈار بہا ملتان تے
 ساکوں چک آیا وت شیخوپورے، ایہہ گالھ اسے پاکستان بے
 دی، ہندو گیاں کون سال تھیا سہی، ہیونیوں تینویں شہر لہور
 اساں بیج گیوسے، قلعہ پتھریا شاہی مسجد ڈٹھی تے ہن گمر وٹاں
 دے پیسے کو تے ناں)

شہابی مسیتوں لٹھے تے اوہ ہیرا منڈی بچ گئے،
 ڈوائے اندر رچھ جا گیا تے وادھا جوگی بٹ گیا۔۔۔۔۔ "ہو۔۔۔۔۔ ڈگ
 ۔۔۔۔۔ ڈگ۔۔۔۔۔ ڈگ، بلے بلے۔۔۔۔۔ واہ بچہ کوہ ہمالیے دا" رچھ نہ پیا
 قابو آوے، ہیرا منڈی دے سبھ پوہے طاقتریاں کھل گیاں،
 شام توں پہلے رونق لگ گئی۔۔۔ ادھ کھرہ، نینگریں جھروکیاں
 وچوں جھاکن، ہڈھڑیاں پوہے مل تے کھرہ گیاں، ہال ایائے رچھ
 والیاں دے پچھوں ٹرپے، سیرھی پان دے کھوکھیاں اُتے
 بھیرنہ رہ گئی

رچھ اُتے ڈکھے سوہٹیاں نینگریں تے کھرہ نلا تھیوے،
 جوگی بھولاتے وت ڈوروں گالھاتھی گیا، رچھ کرے "ہوں۔
 ہوں" چھوہریں کھلن، کھلدیں کھلدیں ادھ کھرتے ہڈھڑیاں
 دیاں، اکھیں سہجوں آگتے۔۔۔۔۔ رچھ نچے تے ڈھڈ توں کپڑا چا
 ڈکھلاوے، کھمن کھمی تے پیسیاں دی کٹ من اتوں لیہہ پتی،
 رچھ والے پیسے چنڈے، ہتھ ہدھیندے سلام کریندے ٹر
 گتے

انہاں ڈاہ یا ہارھاں بندیاں وچوں اکثر سہٹی وی
 چیندن، اوہ وستی دے پپیل تلے رل ہاہندن تے انہاں کوں ہس
 شہر ہوردی ہکا گالھ ای یاد اے، ہیرا منڈی وچ اوں ڈیہنہ رچھ
 تماشہ

علی تنہا

اساں سرنگ اچ کٹھے ہاے، ساوی اتے کال کڑچھی
 وانگ سرنگ اچ سارے کٹھے، ساڈیاں پوتھیاں ہک ڈوجھے
 دے مونڈھے دھریاں، اساں ہک پتے کوں ساہویں دی گرمی
 تے، پیریں دی کھسکاریں نال سچاتا

اساں کرہیوں قطارے ہوتے، سرنگ اچ اپٹیاں
 ٹلیاں دے نال ٹرے ویندے، پر کہیں ویلے کوئی عجب
 جیہاں جھاکا پوندا، اینویں لگدا شینہہ کتھاہوں ہٹے پھلسی، اساں
 اپنی ٹور ونچاتے ہک ڈوجھے تے ڈھاندے پوندے بھج پوندے
 تے گھابریاں ٹلیاں وچوں ساکوں، شینہہ دھرکن دے گھن
 سیندے

ساڈا اچڑ بھیدھاں دا، اپٹیاں وچدیاں بچنکاں دے نال
 ہک ڈوجھے دے پیریں اڑدا، ولے کھاندا، کیرھے پانی تے ساول
 دی سک وچ چھڑیا، اچن چیتی چار بچھیروں کھن شینہہ دی کھم
 گئی

اساں ساوی کال کر چھی وانگ سرنگ اچ کٹھے
 ہاسے، سرنگ توں باہر من دریا تے اساں اونکوں ڈٹھا، اونڈے
 ہتھ وچ ون دیا رتے مونڈھے تے وہولا مہتی، اسے سبھ قدیں
 دی کھسکاریں ون دیا ر دی گھیسل مہتی

ایہہ وی کوئی عجب ماٹوں ہے، توڑ سرنگ اچ گھیلی
 رکھس ون کوں اتے مونڈھے اتوں نسی لہایا وہولا، ہن ایہہ
 گھر پسی پیر پی یاوت دریا پار کرن دے سنگے، کل دا گھوڑا،
 ہوں سیاٹاں ہے بھتی بندہ

اوں دریا دی من تے پہہ تے کم درکھاناں ٹوریا، اوہ
 تاں پیا گھر ہیندے شینہ، اساں ڈر گہوسے، بھودی چادر ویڑھ
 تے دھر کن ہاک تھیوسے، اوں نے ہکل ماری "آوو سنگتو، شینہ
 کوں ہتھ لواؤ، اینکوں ڈھانڈی من تے رکھ تے، ڈھا بگدی
 ہونی ڈیکھوں"

ایہا جار ہے

ایہا جار ہے جتھوں خواب، یاد آوٹے یا بھل ونجھے،
 اساں ٹیشن تے لیہہ پوٹیں یا ہک وڈے پل دی تانگھ اچ بیٹھا
 رہوٹے، ڈوہیں پاسے پائی آتے کوک گاڈی دی نانگ دتے
 وانگوں تردی آوے، بھل اساں وستی چھوڑی پر ایں مشکی
 ساڈی کونہ چھوڑی

ایہا جار ہے جتھوں ساکوں خواب پیا بھلدے، پل
 دے پار ہک ٹیشن اتے لیہہ گیوسے، ہتی گاڈی دی تانگھ دے
 اندر ڈیہنہ پیا ڈھلیا، ٹیشن باہروں باغ اے، ساوے گھاٹے امیں
 داہک باغ پر اٹا، وچ تھلاہک بھریا ہوتے تے بارہ دری وچ بندہ
 کو تے نی، طوطے، امب ٹکیندے نتیں پتے تھلدے، ٹیکے
 کردن، چار پھیروں کھادے ہوتے، ہوں سارے ٹیکے کردے
 من تے کوک گاڈی دی آندی ہے، گاڈی آتے امباں دے
 پتے نوکرے چڑھدے، اساں بھج تے ویندے ہیں پر گاڈی
 ہتھ نی آندی

خواب اِتھاہوں یاد پیا آندے، گاڈی دی اوہ
 طاقدی والی سیٹ تے پٹھال پوندے، ”وومیاں! تیڈا پندھ
 نی کیا، ساکوں پاندھی کرتے نیڈے، متھیں کیا پیا آندے،
 جیرھی گاڈی وچ توں ہونویں اوہا ساڈے ہتھ نی آندی،
 دھر کدیں بھجریں تیج پووں تاں بہوں کجھ بچھال رہ ویندا
 ہے۔۔۔ تیڈے، متھیں کیا پیا آندے“ اوہ کھل پوندے،
 ساکوں ڈیکھ تے کھل پوندے تے طاقدی کولوں باہر ڈیدھے

ایہا جا رہے۔ حتھوں خواب، یاد آوٹیں یا مجھل ونجھے،
 تے اسان ہک نکلے۔ جہیں ٹیشن تے، بیہر وچ بیٹھے پسدے ہوتے

اوہ کوچ کہیندے پے

اوہ کوچ کہیندے پے، ہک دے ہتھ وچ کاتی تے
 کوچ کوں اپنے کھنڈ دا پتہ ہتی، ہک پھیریں، ہوں زور دی اوہ
 کر لاتی تے، ڈوجھے اوندی لگی اُتے ہتھ دازور ودھایا چا

اوہ دریا دے پار دی کندھی، تے میں بیڑیاں دے
 این پل توں، ہوں پھیریں بھانویں لنگھیا ہونواں، وت وی
 میکیوں اینویں لگیا پہلی وار این مٹی تے جھوں رنگے پل دے
 پار کھڑاں، یا وت پاروں اروار آندیں کوچ دی میں کر لاہٹ
 سٹی

میں کوچ اینویں نزدیکیوں اچ تتیں ڈٹھی نتیں پرول
 وی میکیوں خبر پتی جو اوندی کچھ اچ ماریا ہو یا ایہہ کچھی کوچ
 ہے، یا وت اونکوں میں کر لاہٹ نال سنجاتا، نہ کر لاندی تاں میں
 بھانویں پل کوں پار کریندا ہو یا اروار وی لگا آندتے، میکیوں
 کڈا ہوں ڈس نہ پوندی پل دے پار ہک کوچ کہیندی پتی ہے

کونج کوں میں نزدیکیوں ڈٹھا، بھل اوہ جیڑھے رنگ دی
 ہوندی، اوں ویلے پہوں سانولی اتے بھودی ماری، اوندے وال
 ہوادے نال پیٹے اڈدے آتے گچی اوندی لمبی تے ول کھادی
 ہوتی، کراہٹ کوں اوہ کاتی والے ہتھ نال پیا گھٹیندا ہئی

کونج کوں اپنی کچھ اچ مارتے، متھیں کاتی گھن تے،
 پل دے پار اوہ، گڑ دھائی تے تازہ پکڑی مچھی دی ہواڑدے
 اندر، خلقت دے وچکار کھڑے

اساں تریمتیں مرد

اساں تریمتیں مرد ہک پتے کوں، کہیں بزار کہیں گلی
یا کہیں ٹیشن تے ڈیدھے، یا کہیں جاہ تے جتھاں ساکوں جھٹ
کھن کیتے کھرہ تھیوٹ یا ہولے ہولے ٹرن پھرڻ دی ویہل
لے، بہوں پھیریں اینویں تھیندا ہے جو ساڈے وچوں کوئی
گاڈی یا بس وچ ویندا پیا ہوندے تے ڈوجا بندہ اٹھائیں
دھپ یا چھاں وچ کھر تے اونکوں ڈیدھے

اساں ہک پتے دے نیڑے کڈاہیں جاگ پوندے یا
دور کتھائیں سُم ویندے ہیں، گلہ کرڻ دی کوئی وی دھی
ساڈے سنگے دھدی نتیں، اساں ہک پتے کوں پہلی پھیریں
بھل بھلیکے یا دت ڈوجھی واریں اپنی سک نال اینویں اکھ پکاتے
ڈیدھے ہیں، ایہہ سبھ اینویں ساہ گھنڻ دے وانگوں آپے تھی
وینداتے ساہ کوں اندر چھکن وانگوں اپے آپ کوں پچھاں وی
اساں چھک گھندے

بھانویں آکھن کیتے بہوں کجھ ہوندا ہے پر گلاہ
 اگہ نہیں ٹردی نتیں، ہک مونڈھے توں پتے مونڈھے تیں پکھی
 ساڈھے کتھاں اڈدے، ہک دے، ہتھیں دی خوشبو پتے دے
 ہتھوں کتھاں آندی، اکتھاں ساوٹ آندا ہے پر بیہہ نی وسدا
 چیتہ ہار اچ پھل نی کھر دے

اساں ہک ڈوجھے کول ملدے ہیں، نوں پرانے باغ
 دے کہیں ساوے رتے بیچ اتے دکیڑھاناواں پرانا باغ تے ساوا
 رتا بیچ، شہر دی کہیں دکان کہیں گلی وچ اینویں ٹردے
 پھر دے، لوکی جاٹن، اساں ہک پتے دے کولوں تھی کے
 لنگھدے پتے ہیں

اساں ہک پتے کول ملن کیتے دور پریں توں آندے
 ہیں۔۔۔ گلیاں تے بزار جھاگ تے، پوہے اتے کندھیاں لنگھ
 تے، بہوں ساریاں اکھیں، ہوٹھیں اتے، ہتھیں پیریں کولوں
 چھاہندے، اساں ہک پتے کول وت ملن دے وعدے سنگے
 ملدے ہیں

ساکھ وساکھ

ہک پھیریں میں کنگھاں ہنے پھر دیاں، ٹردیں ٹردیں
 بچ پوندیاں، جینویں کجھ کجھ و سیریاں گاہیں یاد آونحن،
 جینویں کوئی شنتے لکدیں لکدیں وت ڈکھالی ڈیوے، سارا ڈیہنہ
 گزاریا

سارا ڈیہنہ گزاریا پر میں کنگھاں دے کہیں سونے دی
 کوئی سونہ نہ لدھی، کنگھاں دے ونج لاہندے پکھی، ہنیاں
 اُتے ٹردے لوکی، دور اسمانیں تائیں پچدے ٹاہلیاں لکر،
 پکدیاں کنگھاں دی کوئی واہندی رنگت ہتی

میں کہیں گالھے وانگوں دھرکدا، داٹیاں بھریاں
 سٹیاں کوں ہتھ لیندا چدا، نویں رت دے پکھیاں وانگوں ول
 دل جھمریں پانواں، پر کہیں ویلے اینویں جاپے، سبھ کجھ کنگھاں،
 نہ میں، نہ کوئی پکھی، نہ کوئی دن تے نہ کوئی بھوتیں، سبھ کجھ
 پکدیاں کنگھاں دی ہک واہندی رنگت

سارا ڈیہنہ میں سونا کنگ تے پتل سمجھ دے تا۔ وچ
 تریا، پر ایں ہلدے کھدے روپ دی رمز نہ پاتی، ہک
 پھیریں میں جینویں ساوٹ ماہنہ دے اندر میہنہ دے وانگوں گردا
 ریہا پر موسم دا کوئی انت نہ پاتا

پکدیاں کنگاں، وسدے میہنہ دی رت کیا ہونڈی،
 کون ڈساوے، تے ایں رت وچ کہیں ویلے کہیں بندے کوں
 کیا تھی ویندے، کیرٹھا بگھے

دل آکھیا۔۔۔۔

دل آکھیا میں اوں بندے کوں ڈٹھا ہو یا ضرور اے،
 ہک بندہ کوئی ستر بہتر سال دا میکوں کئی پھیریں بازار اچ
 ہلکے، رنگ سانولا تے دھوتے کپڑے، اکھیں اندر کچھ
 ڈیہاڑے ہتے جیون دی سیک ونج پڈھرا ڈو جھیاں کولوں انج
 سہی

اساں فاتحہ پڑھی تے بزرگ دیاں گاہیں ٹر پیاں،
 مرٹ توں کچھ گھڑیاں پہلے کھلدا ہسد بندہ، ہاں ونج درد اٹھیا تے
 ستیں نے، پتریں دے سنہلٹ توں پہلے دم چاڈتا "بابے دیاں
 ستیں ٹرٹ پھرٹ دیاں اپٹیاں رمزاں، دھمی دے نال کہیں پاسے
 وی ٹر پوٹاں تے شام توٹیں ول گھرنہ ولٹاں، عمراں ستر بہتر
 سال تے اپنے کم سبھ آپ نیہڑنیں، پورے شہر نال یاری"

دل آکھیا میں بابے ہو ریں کوں ڈٹھا ہو یا ضرور اے،
 نکلے جہیں ایں شہر دے اندر بندہ اوہونہ ہووے، سانولا سانولا
 دھوتے پوتے کپڑیاں والا بابا، پہلے سو پتیم، مرٹ والے دے پتر
 کوں آکھاں، بابے دی کوئی فوٹو ہے، فوٹو ڈیکھ تے کھل ونچے ہا،

جیرٹھا میڈے چیتے وچ ہے اوہو بندہ ہے یا بہیا، پروت ایہہ
 دلیل پتی جو میں انہاں داسوڑا سکا یا پرائیاں ملن والا نتیں جو فوٹو
 منگ تے ڈیکھاں، وت پتہ نتیں فوٹو گھر وچ ہووے یا نہ
 ہووے

میں بزاروں لنگھدیاں ہویاں اول بندے کوں وت
 ڈیکھن دی سک وچ رہنداں، دل آہے اول کہیں ویلے
 ڈس پوٹاں ہے، وت کتھا ہوں دھیان پوندے جو ستر بہتر
 سال دا بابا اوہو نہ ہووے، جیرٹھا میڈے دفتر دے ہک سنگتی دا
 بیوہ تے جیندی میں مکاں وی ڈے آیا ہاں

رنگ

رنگ تاں اینویں کہیں ویلے وی
 جاگ پوندے ہن
 بیہرہ ہونٹ توں پہلے یاوت بچھاں
 دھمی یاوت دیگر دی کہیں دھپ نال
 پوہے تے یا کہیں انگ دے پچھوں
 گلایاں اندر
 ساکوں تاں ہن۔۔ ہو پتہ لگدے
 ارج کوئی کہیں نال کھل تے پوہے
 تریمتیں نے کوئی ون سونے کپڑے پاتن

رنگ نویں نی ہوندے
 اساں سرٹکاں گلایاں تے بزاریں وچ
 انہاں دے کولوں تھی کے لنگھدے
 رنگ اتھاہیں وسدے ہن پر
 لکے لکے
 سٹے سٹے یا اٹ دھوتے منہ نال
 گھروں باہر نکھتے ہوتے

رنگ کہیں بندے دے آون توں پہلے
 کہیں دے بچیاں مڑتے ڈیکھن پچھوں
 کہیں بزار یا باغ اچ
 زمیناں اکھیں تے پائی دے چھڑے مارتے
 گھروں ہاہر پودن نال
 رلی پوش فقیر دے سنگ یا
 لٹھیاں کوں مٹھ داٹھ پیندی نینگر رلے
 جاگ پوندے ہن

رات

لوکی ہٹے پوڑیاں لتھن یا انہاں کوں، ہوں چرتھی گئے،
 کوئی پرچھانوواں لاہندا ہویا چڑھدا ہویا کہیں تھڑی تے، یا دت
 اینویں ہک ڈوجھے دے نیرے آندا، پرہیں ہندا، نہیں نظر دا

چن پورا تے بھانویں بزار دے بند تھیون توں پہلے، یا
 وت چھیکڑی سہی، جندرا چڑھن سستی، چڑھیا، نکا جیہاں بزار
 ایہہ اینویں وقتی بند تھیندے یا چاٹنی رات دے چڑھ وچ ماریا
 بگتے (چاٹنی رات دے چڑھ وچ) میں لنگھیاں تاں ہٹیاں بند
 تے، چن دا چڑھ، رات دے پہلے پہر کوں پیا پیندھا سہی

چن پورا تے مارے ہوتے بزار دے اندر ٹر دا پتے،
 پوہ اسمان تے کالیاں سرٹکاں پالے نال سلیٹی سن، ایہہ
 پرچھانوواں کون ہے، گھت پر ساگ اینویں اُتے اُتے ویندا
 پتے تے پکچھاں ول تے ڈیدھانتیں، پر ساگ اُتے میں پیر دھریا
 تاں پکچھاں ول تے ڈٹھے

”وت اوہو بزار ہے ڈیہنہ دا، ون سونے رنگیں دی
 بھاہ چڑھدی آوے، پکل پکل روپ وٹیندی ہوئی گھرہی جتیں،
 ٹردے لوکیں دیاں ہانہواں دیاں سویاں نال پتی ٹردی، چابی
 ڈیوٹن والا اینٹکوں آپ کتھاہیں خلقت پچھوں لکیا ہوتے“ ----
 ایں وسمی بھاہ تے کھنی گھرہی کوں ڈیکھ تے میں اودر گیاں تے
 اپنے پچھانویں دے کول ڈریاں

گھڑی

ایں گھوڑے دی چچھ نال، ہوں پرانی گھڑی ایہہ
 پدھی ہوتی، ٹردیں ٹردیں کھڑ گئی ہے، ٹروی پووسے تاں،
 اوندے آون ڈا ہنٹ ویلا ڈس نی سگدی، ایں گھڑی کول کھول
 تے ولدراٹھیک کرن دی سک ونج تاں بھہرے رہوو

تہاڈے کول سبھ اٹھل، کھنیاں گھڑیاں کھول تے
 ولدراچالو کرن دی پوری ہے، کہیں وی گھڑی کول وڈا کرتے،
 بھنواکے تاں، اُتے اوندے وس سگدے ہو، یاوت نکلیاں
 نکلیاں ٹکڑیاں لوکیں ونج ونڈا اوچا، تہاڈے کول ہک ہتی وی
 اٹھل، سبھ والے پاسے اڈدے ہوتے ڈو پکھی ڈیکھ تے، یجندر
 دے ادھ ونج پڑ بٹاتے، رچھ نچاتے، آکھو گھڑی ہے

وڈی نیلی کندھی ونج ایہہ موسم وی تاں ہک گھڑی
 ہے، جیندے اندروں مد کون کوئی چڑی چوکی نتیں، شہر دے
 واہندے لوکی وی تاں نلکے نلکے کچھ ہن کہیں، تہاڈے چیتے نہ
 آندی ہوتی، گھڑی دے

ايس گھڑى کون کھول تے ولد اٹھيک کرن دي سک
ونج تسان بھجڊے رهو، پرايهه گھوڑا هينے تان گھڑى تهاڙے
ہستھیں لگے

ہک نظم

مہان ترے توں ڈھیر ہن، یادنی آندا سنگتی پرانے یا
 کوئی نوں لوکی ملن آگے ہن، میں بزاروں انہاں کیتے تازہ میوہ
 گھٹاں، اوہ پچھل رتے جموں رنگے پورے پکے، اتے شہر دی
 اڈدی دھوڑاے، واہندے پانی میں ایہہ میوہ دھونواں آتے
 پتلی کناری رنگ دی اتوں لاہندی ونجے۔۔۔۔۔ ایہہ تاں
 میڈے، متھیں ونج کوئی چھالی مچھی دھوتے جینکوں وڈی۔ جہیں
 ہک لنگری دے ونج پیار کھینداں

ایں چاڑھی پڑھدے شہراج پہلی پھیریں ٹریاں،
 بندہ کون اے، جیندے پنڈے رنگ رنگ دیاں لیراں
 ساریاں ہدھیاں ہویاں ایہہ ٹردا پتے یا تال ہوادے ونڈے
 اتے ٹلیاں جھوٹن، ایہہ گلی تاں چھیکوی گھرتتیں ویندی پتی
 ہے یا وت راہ اُتھاہوں نکلدے تے اوہ پہلا گھراے، لکڑدے
 ہک پوہے پاروں نکی جتیں اے چھوہر کون ہے، بھج تے جیرھی
 اندر گئی ہے

اے شہرتاں ولد ادا ہو ہے، میں لاری دے وچ پنڈھ
 کریندا پچیاں یاوت ٹیشن اتوں لیہہ تے آکھو، پہلے گورستان
 ڈٹھم، لوکی نویں کپڑے پاتے، ہوں پرائی نلکڑا تے ٹردے پتے
 ہن، ہٹیاں اتے کاٹھ پچہارے چماہندے جھچھے، لوکیں دی میں
 رلدی ملدی کاٹھی دے وچ اونکوں آپ سجاتے

میں، ہوں خوش ہاں، بیڑی کوں پانی کولوں ہاہراں تے
 بھاہ لگی ہے، لوکی سارے لیہہ گتے ہن

شہر دی بھیرٹاج

وڈے پوہے ہاہوں ساکوں نیل کنٹھ دا کچھ لہجہ
 پوندے، چاتے اونکوں چالے رکھ تے اندر خانے بٹر ویندے
 ہیں، دیگر ویلے سبھ پکھری بندتے مٹی چار پتھیروں کچی پکی کندھ
 نال اینویں نویں پرائیں پھٹیاں اُتے بستے ہدھ کہیں چھیکڑی
 گالھ تے لچھے ہوتے، ہاہوں شہر دی بھیرٹا روغن سرٹکاں اُتے
 واہندا پتے ہک چٹے وڈے کاغذ اُتے کیندے ناں دی کالی
 مہراے، ہاہوں واہندے روغن دے وچ پیر اساڈے پتے
 ہوتے تے کہیں نے ساکوں چٹے پکے فرش دے اُتے ٹرن کولوں
 روکے

کاسنی گھوڑا چھرکے، دیگر گھائی تھیندی آوے، رات
 اساڈے گھوڑے دے کنیں لاہندی کندھ دی ہڈی اُتے ٹردی
 ٹانگے دے وچ آ بیٹھی ہے، سچے پاسے نکلیاں نکلیاں پوٹیاں
 جیڈے رتے سریں والے بندے، متھیں دے وچ لائین تے
 ٹردے ویندن، اے نقلی ہن کہیں تھیر دے یا جو کر ہن کہیں
 سرکس دے کہیں میلے دے وچ بجاہ دے وانگوں جھمدے
 جھوڈے ٹرپتے ہن

شہر اتھاہوں اُتے چڑھدے، ساریاں پوڑیاں چڑھ
 ونچوں تاں ہولے ہولے ہکل اوندی آندی ہے، اساں اوند اگھر
 گولیا تاں اوہ اساڈے نال سہی، اساں رل تے ہٹیاں اتوں گھر
 دے کیتے نکلیاں نکلیاں پیراں گھدیاں، پچھیاں اتے ٹوکریاں
 دے نلکے نلکے منہ ہن، نلکے نلکے کنیں دے نال انہاں ساڈیاں
 کالھیں سنیاں، اساں پچھیاں ولے تاں، ہتے ہک پاسوں وڈی
 چاڑھی اتوں چڑھے

ایں شہر دی وڈی بھیر ڈانچ اوندے، مستھیں وچ مرجان
 سہی، اون نیں ساکوں راہویں روکیا

منصور کریم

بندہ ایہو ننتیں ہوندا، کرسی اتے پٹھا، کھٹ تے لیٹیا
 پنج فٹ تے چار انچی، دھوتے ان دھوتے کپڑیاں، چٹیاں یا
 وت کالیاں کیتیاں مچھاں دے نال

اوہ پوڑیاں چڑھدیں ڈھہہ پوندے تے آپ ای
 پوڑی بڈے، ہولے ہولے شہر دے نال اُسر دے اتے تکھے
 تکھے لوکیں دے نال ہنڈ دے، اسان اُونکوں انگ دے
 اُتے، پوہیاں باہروں تکے تکے کمیں اندر رُجھیا ڈٹھے

ایں ترما تپے شہر دے اندر سبھ نال اوندی یاری ہے
 تے کہیں کوں شہراج آون کولوں ہنگن کیتے ڈدھ دے بھرے
 منگر کچ تے ننتیں بھویندا، لٹھیاں نال اوہ لٹھا بن تے اڈ سگدے
 پر قلعے دی ہک چاڑھی چڑھدے، ولدا شہراج ہون کیتے

بھونڈی بھونکیں تے

(گوہر صاحب کہتے)

کیونوں بندے کوں چُن گھنڈا ہے بندہ، اپنے نیرے
تھی کے ہاہون ڈیندے اتے بھونڈی بھونکیں تے پیر جاتے
رکھن والی گالھ کریندے

دنیا اپنے گیٹیاں تائیں نکی نظرے، چھرے ایندے
ہتھ پورے تے مٹی اُتے پتے گھلیندے، تلیاں اُتے انگلیں
پہر تے چوگا چگدن، گلیاں وچ کوئی دیہر ر پتے ہن،
مونڈھیاں وچوں ہتھ نی ڈسے، خلقت کوں پس پیریں نال
تاڑی ویندن

حاکم اونڈی سویلی اتے ہاتھی گھوڑے بھونڈے پتے
تے باقی ہر شے بھونکیں دے اُتوں ڈھانڈی ویندی، خلقت
پیریں دیاں تلیاں نال بھونکیں کوں بہوں چنہڑدی ہے پر
ڈیہہ پونڈی ہے، بھونکیں دے وڈے وٹ دے اُتوں
ترڈے پترے دور تئیں پس کھنڈ دے ویندن، حاکم ہک
جھروکے وچوں پیو ڈاڈے دیاں پکیاں قبریں، رلے بھونڈیاں
ڈیدھاپتے

ایں بھونڈی بھوتیں تے کتھاں کھڑتے پیر جاتے
 شستیں کوں ودا کیڑیں ڈیکھئے، تتیں اسا کوں کول پھاتے اھل
 ڈتی

شہرہ-----1

بچے پائے سراں پرانی اتے لوکی کھٹوں اُتے دھوں
 وچ کالی چھت دے تلے، بُسی ہوئی کوئی مچھی کھاندے، ہاہر بزار
 اچ ڈیدھے پین

اساں ہک حویل دے ہاہروں بھوندے رہ گئے، در
 کھلیا تاں نلے نلے کوٹھیاں اندر واچا وچے، تریمت ہے کوئی
 جھانجھر ہدہ تے بھوتیں تے پیر دھریندی ہوئی سونہی ساکوں
 بگدی ہے، واچے تے استاد دا ہتھ وی سونہاں ہے پر مُنہ نہیں
 پیا ڈسدا، ○ ایہہ ماٹوں وت کون اے، اکھیں اُتے ڈھاندے
 پپوٹے، متھیں اُتے نیل رگہیں نال، موسم دے ہک وڈے گر
 تیں پہننے "ایہہ ڈوچڑیاں نویاں سن، بنجے مور پرائے، جنگل
 وچوں چھاہندے چھاہندے، ہک کوٹھے توں ڈوجھے تاں،
 اڈدے لاہندے، دھر اساں تیں پیج گئے ہن۔۔۔۔ ایہہ سن
 وٹ، میوہ جتہاں دا اندر سانجھ تے رکھن والے لڈ گئے ہن، ایہے
 پھل ہن، ساڈے تہاڈے ویڑھیاں اندر کھر پوندے ہن، تال
 دے نال جے ٹر پوون تاں"

اوں چاڑھی تے ڈوہیں پاسے تھاں چینی دے، بھوتیں
 تے یہہ تے ویچن والے، ٹکر کھاتے موٹیاں موٹیاں کنٹیاں دے
 وچ ساکوں ڈیدھن، منگر بن کوئی پائی دے، کوئی رس بیون
 دے تھاں نیارے، بھن ترٹ کولوں چھاہندے، نکلی موٹی
 پرالی اُتے رل پیٹھے بن، عمراں دے کہیں چٹ کھنور پیا لے
 اُتے رتے پیلے پھل، کھلی تھندی بارش دے وچ ہک ڈوہجے
 دے کنیں وچ کوئی گھبی گالھ کریندن، یا کوئی ہاتھی یا کوئی
 گھوڑا، کاشی دی کہیں ٹور دے اندر چوک دے اُتے مچھریا
 ہوتے تے ڈھاندی پوندی خلقت ڈیکھو کینویں اگاں ٹردی
 ہے

ہک بہوں پرانی ڈھیہہ تے ودی بڈی ہوتی، ماڑی
 دے نال، ہار سنگھار دی مہی دے وچ، چھیکڑی پھیریں اسراں
 اونکوں ڈٹھاہتی

شہرہ۔۔۔۔۔ 2

کیڑھے پاسوں تھی کے اسان پچھاں ولے، دوروں
 آپ کوں ڈیکھوں تاں ہک ٹرالے اُتوں لتھی ہوتی لمبی۔ جہیں
 مشین دے وانگوں ٹردے پتے ہیں، ہک حمام دے باہروں اڈی
 ناکی وانگ بزار اچ، ڈھرتیاں تے رنگ رنگ دے پنڈے مچے
 تولیے ڈیکھو کیڑھے ویلے سکدے ہن، اوں نے اپٹیاں مچھاں
 رنگیاں، ہوں پرانے ہک حکیم دی سہی اتوں عرق گلاب دا
 پچھے

سرتوں اڈے والیں وانگوں شہر تاں سارا کھنڈیا
 ہوتے، ول ول کنگھی کروں وی تاں وال اونویں دے اونویں
 ہن، اوں نے اپٹے والیں وانجے سردے اُتے ہتھ پھیریا تاں
 پچھلے دی کوئی رت سہی، ایہہ تاں۔۔۔۔ ایڈی وڈی بھیر دے
 اندر ٹور ڈسیندی۔۔۔۔ سانولی۔ جہیں ہک چھوہر نال اوہ دھی
 تاں دھر کردارہ گتے، یاوت اپنی تریمت رلے، راتیں سٹے

لہور شہراج ہک مدرس

مچھاں وچ انہاں رسی ہدھ تے نال اسمان دے مچھا
 ٹنگ تے زور دا جھوٹا ڈتے، ہک پاسے میں توڑ اسمانیں پجیا،
 ولدی چھک جھوٹے دی توڑ اسمانیں گھن گئی، بھوتیں تاں
 میکوں اپنے کولوں پرہیں بھوندی ڈسے، کہیں ویلے اوہ نیڑے
 وی آونجے، مچھاں دے وچ رسی تے نال اسمان دے ہدھیا ہویا
 میں بھوتیں کوں اپنے بھوندے پھیتے دے نال ڈٹھا، ہک پھیریں
 میں اپنے شہر دی اُچی جھکی النگ وی ڈٹھی، جیندے ترے
 پوہیاں باہروں لوکیں دے سر مونڈھیاں نال سلامت ہن، میں
 چڑھدے لاہندے جھوٹے وچ تے کہیں وی شستے تے دید نہ
 لکے، رتا رنگ جیرھا ہولے ہولے گھاٹا تھیوے تے نیلک
 . جہیں ہک چڑھدی ونجے۔۔۔۔۔ میکوں نال اسمان دے پٹھاٹنگ
 تے جھوٹا ڈیونڈ والے آپ کتھاہیں نظر نہ آون، اپنے وڈھے
 پوہیاں باہروں ساڈے سویں بندیاں کوں انہاں کوڈیاں والی کنج
 پواتے انج چا کیئے، ہن تاں اوہ وی اندر دی مخلوق دے وانگوں
 دل دل شوکن، دھمی کنج وٹیندی ہوتی مخلوق توں چھاہندا پیرتے
 پیہ دھریندا ہویا میں اندر وڑیا، چر جیڈھی میزدے پچھوں مٹی
 دی ہک تھڑی اتے ریت، سیمنٹ تے بگری دی ہک اھل

لاٹھی، جیندیاں اکھیں گزرے ڈپینہاں دے کالے کچھے،
 جیندے پھنیر، متھیں اُتے مُنہ بندے دا بٹیا ہوتے، اول گچی
 موڑتے ڈٹھے، میڈے، متھوں کاگت ڈھیرہ پتے۔۔۔۔ توپاں
 ہن جیرھیاں چلدیاں پتین تے شہر دی کندھی ڈھاندی ہے،
 خلقت ہے جیرھھی ڈنگیاں سوڑیاں گھیاں اندر دھرک پوندی
 ہے، شاہ، امیر، وزیر کھوکے قلعے پتھوں واہندے دریا پڑھیاں
 گھت تے چپ پچھیتے وگ گئے ہن، خلقت آکھے۔۔۔
 "بادشاہ آوے آن جھروکے درشن ڈیوے" اندروں پڈھرہے
 چوب دار دی ہکل ہے، "شاہ، زمن پناہ، نال امیر وزیریں دے
 ہئے درشن ڈیندے"۔۔۔۔ کاگت چا میں پھنیر کولوں ہٹدا بچدا
 خچر جیڈی میزدے نیرے و نچن کیتا، خچر نے وت مُنہ ماریا تے
 کاگت چتھ گیا، ایہہ تاں میڈا پروانہ سہی راہداری دا، ایہہ تاں
 سک سہی میڈی ہک مدرسوں پتے مدرسے و نچ تے پالیں کول
 کوئی سبک اٹ سو نہاں ڈیوٹ دی، میں مدرس بہوں نمائا، تخت
 لہوروں پرے وسدا، پیاوی پرہاں تھیوٹ دے کہیں ترے وچ
 تے نویں لا۔ توں گلہ اگونی ٹورٹ دا کوئی سا نکا

میں آکھیا۔۔۔۔۔ اوہ کنج ٹھہیندے اندر وڑتے ونگ

تے میکوں باہر گھن گتے

بودلیسر

تیڈا پیرس ساڈے توں بہوں دور اے، ساڈے
 کول کوئی کل داگھوڑا، کوئی جہاز سمندری کینھی دکوئی سمندر
 وی تاں کینھی، تیڈے کٹھے یہہ تے اساں ملتان اپٹے دیاں
 گاہیں کروں

ہک اسمان ہے، تیڈے ساڈے شہر دے اُتے تنیا
 ہوتے، پر بھونڈی بھونٹیں تے بکو جیہاں فی سنیا، توں آہیں
 ایہہ موسم وانگول نیلا یا وت پائیاں وانگول ساوا ہے، جیندے
 اتے بدل تردن تے "پردیسی" ڈیدھاو بندے، ساڈے پاروں
 اڈدی دھوڑا اے، یا وت نیلا تھو تھو ہے کوئی ہولے ہولے بھردا
 پتے

توں شہر اچ ٹردے پھردے لوکیں کول کینویں
 ڈیدھیں، ایہو پتہ لگدانتیں۔۔۔۔۔ ایہو پتہ لگدے "ستارحاں
 سوانانوے" دے اصولیں موجب اودریا ہویا ہک بندہ "شینہ"
 ڈیکھ تے آہدے "میکوں حق اے جو میں شینہ ڈیکھاں، ایں نال
 میکوں خوشی تھیوے یا ڈکھ تھیوے" توں آہیں "اودرے

ہوتے کہیں بندے کیستے شیشہ ڈیکھن ٹھیک تاں کینہنی، پر
قانون دے موجب اونکوں حق ہے"

اساں کڈن دے اودرے ہوتے، اُنی سوانانوے توں
وی اگاں ٹر گئے، شیشہ ڈٹھے مستوں

شارل بودیئر:- ۱۹ ویں صدی فرانس دامہان کوی

"پردیسی" تے "شیشہ" :- بودیئر دیاں نظماں

ستارہ سوانانوے :- فرانس دے انقلاب دوں اشارہ

طاقرہی دے ڈوجھے پاسوں

ترے چمنڈھیں، چار یا پنج چمنڈھیں والے گھر بن،
گھاٹیاں گلگیاں وچوں لنگھدیں گھپ اندھاریاں پوڑیاں
چڑھدیں اینویں لگیا اوندے گھر تئیں بچن دی کوئی راہ بٹ
گہتی ہے، یا دت نکلیاں سلہیں والے ڈوہیں پاسے اُچے گھر بن
دے ادھ وچ میکوں جن نظر یا سہتی

ایں پاسوں میں پہلی پھیریں کھرتے ڈوجھے پاسے
ڈٹھے، اوں پاسوں بھل ڈیکھاں تاں ہک طاقرہی سہتی ہک وڈی
چونا گچ کندھی وچ تریمت دی کہیں ڈنی وانگوں، ایں طاقرہی
دے بچن تئیں ہک وڈا گھاہ دا سنگیا پیلا چکر اے چمنڈے وچ
نمائش پرانی لگی ہوتی تے خلق اگونہی راہ نہ ڈیوے، جیرٹھے
پاسے دید بھنواؤ ہک وڈی کتاب دارنگلا ورقہ کن مٹ دے وچ
پُسیا ہوتے، دھر اسمانیں چڑھدے جھوٹیاں دے وچ لوکی تلے
ہون کولوں پہلے اکھیں نوٹ تے پیٹھے ہوتے، ہک وڈے تنبو
دے بچھوں نقلی نکھتے، میکوں ڈیکھ تے کھل پتے۔۔۔۔۔ ایں
طاقرہی دے بچھوں کون اے، یا ایہہ طاقرہی آپ ہک اکھ تے
وچ نمائش دے کھلی ہوتی

میں اس پاسوں کھڑتے ڈیکھاں ڈوجھے پاسے شہر پیا
 وسدے، ترے مچنڈھیں، چار یا پنج مچنڈھیں والے گھر بن،
 گھاٹیاں گلپیاں وچوں لنگھدیں گھپ اندھاریاں پوڑیاں
 چڑھدیں اینویں گلپیا اوئدے گھر تیں پچھن دی کوئی راہ بن
 گئی ہے، یاوت نکلیاں سلہیں والے ڈوہیں پاسے اُچے گھریں
 دے ادھ وچ میکوں جن نظر یا ہتی

3۔۔۔۔۔ بازار

سنگترے دے کہیں چھلڈوانگوں چھل تے، کہیں نے
 کوئی شتے پرہاں بھکائی ہے یاوت کہیں درویش نے اپنی الماں
 دے وچ ہیا ہک موئی گنڈھے، پر ہوں آندے ہویاں جیڑھے
 ٹردے پھر دے لوکی نظر، نیرے آتے مچھاں تلے ہوٹھیں
 دے ڈوپتر بن یاوت تک دی ٹنگلی دے نال جھوٹیاں ہویاں
 ڈوکال کڑچھیاں

اساں کھیل پوندے، اوہ ست رنگی ٹاکیاں جڑی
 ترے چنڈھی ٹوپنی ہاتے، سلام کریندے، پوتھی اوندی رتی
 پیلی رنگی ہوتی تے تک تے آلوں، ہولے ہولے ٹردا پتے یا کبی
 جاہ تے ٹرن پھرٹ دا حیلہ ہے، اوندیاں ہانہواں دیاں لڑیاں تے
 پیٹھے کبھی اوندے اپنے ہتھ بن، جنہاں کوں اوہ ساڈی کھل
 دی چوگ پگاتے ہیک کیتی آندے، اوہ کہیں ویلے لاسٹک
 پدھا پجامہ اپٹا، ڈھڈ دے اگوں چھک تے اندر جھاتی پاتے
 ”چھر کریندا“ ولد اچھوڑ ڈیندا ہے

ہوں پرانے کپڑیاں دی ایں سہی اندر، سویٹراں،
 گرم جراباں تے دستانے، ناپ ساڈے توں وڈے سن،
 پورے وی جے آونجھن تاں پوہ انہاں دے اندروں لنگھن توں
 نتیں چکد، ایں سہی وچ ہوں پرانا شیشا ساکوں نیڑے تھی کے
 ڈیکھٹاں پوندے، اینویں بگدے ہتے پاسوں کوئی نویں
 کپڑے پاتے لوکی ٹردے آندن تے اتھاہیں چوک تے اُتے
 میل اساڈا ہوسی

لوکی پڈھڑے نٹ دے وانگوں، جیڑھا ہتے تھیڑ
 دے وچ نالک کرتے لیتھے، ٹردے پتے ہن

شہرہ --- 3

کہیں منشی توں عرضی لکھواتے یا کہیں حاکم اہگوں
 اپنی پہلی پیشی بھگت تے اساں ہتے لوکیں کوں ڈٹھاہتی، اوہ
 بزار اچ محبھی ہو کھن آگتے یا وت سنگتیاں کیتے مل پیا گھندے،
 بیچھاں ول تے ڈیدھے ہیں تاں محبھی او ندے، ستھیں وچوں تنک
 تے، جھوں رنگے اسمان دے اتے پل دے وانگوں اڈدی ہے

پوڑیاں چڑھوں تاں وڈی ہک دکان حکیم دی،
 صندل، بہار، عناب، بزوری --- نکلیاں وڈیاں شیشیاں دے
 وچ رنگ رنگ دے شربت بن، اُچیاں جھکیاں چوکیاں
 اُتے، رتیاں ساویاں پوٹیاں والے عجب گلاس تے کٹ دے
 منگر، ستھیں وچوں، ستھیں تاٹیں، ٹھاڈل تن وچ گھولن کیتے ٹر
 پوندے بن، اساں اندر پیر دھریا تاں موٹی اکھ حکیم دی کھلے،
 منگر دے وچ تراے رنگیا پائی سہتی

پیلی جتیں کہیں ماڑی وچوں لنگھدیاں ہویاں ڈیہنہ
 پیا ہوے، اُتے ہک ان کدی چھت ہے، پوڑی ہدھ کہیں
 خلقت ساری چھینبی ہوتی اے، یا کوئی ترٹا بھنا شیشہ، جیں وچ
 اساں ٹردے پھر دے، ہک ڈوجھے وچ گج، ڈسدے پتے ہیں

ہک وڈی کالی چھت دے تلے

ہک وڈی کالی چھت دے تلے، لکڑ دے ہک ٹھلے اُچے تھمبے
نال دیہر پدھیا ہوتے، تیکوں اپاہلی ہکل مار ہک کالا کاٹھ
چریندے ہوتے، آرے کول اساں ونج کھر دے

اندر انہاں لکڑ دا ہک چن گھر دیا ہے، وڈا ہک در کھاٹ
ہے جیر ہاڈ اند دے وانگوں چن کوں اپنی ریڑھی اگوں جو دے،
اساں حالیں نکا موٹا کم پتے سکھ دے، آریاں، وہولے، رندے،
ساڈے، متھیں وچوں پوری طرحاں نکھتے نتیں، کاٹھ کہاڑوں نکلے
نکلے ٹوٹے چن اساں، پیالے جیڈا چن گھر دیا تاں کینویں گکاتے
پاہر سوں

کہیں وی پکھڑی تے۔۔۔

ڈیہ نہ اخبار دے وانگوں رات دے چھاپے دے وچ
 چھپدا پتے تے اپنے بٹھے رنگیں دے وچ بکھے بکھے لوکین دے
 نال، دھمی اسان ٹر پوندے ہیں

اٹے دی کہیں چکی اندر بھاہ لگی تاں، اسان ڈوہیں
 راتیں آتھوں لنگھے ہاسے، مالک اوندا پوہے پاہوں، گھائی نندر اچ،
 چٹی اٹے سویں کہیں تریمت کولوں ڈر گیا سہی، اسان اونکوں
 جگیندے ہیں تاں، چکی دے وچ بھاہ لگی اوہ جھل نی سگداتے
 ڈھیہ پوندے، اسان نال دالوک بچکاتے ہلدی ہوتی این ماڑی
 اٹے پانی پاووں، جیڑھا ساڈے اپنے اٹے پونداسے

دھمی دے اخبار دی کہیں وی پکھڑی تے، اسان
 کوں راتیں بھاہ لگن دی، کوئی ڈس نتیں